

10. VÝROČÍ PRAŽSKÉHO WORKSHOPU O KATETRIZAČNÍCH ABLACÍCH

Josef Kautzner

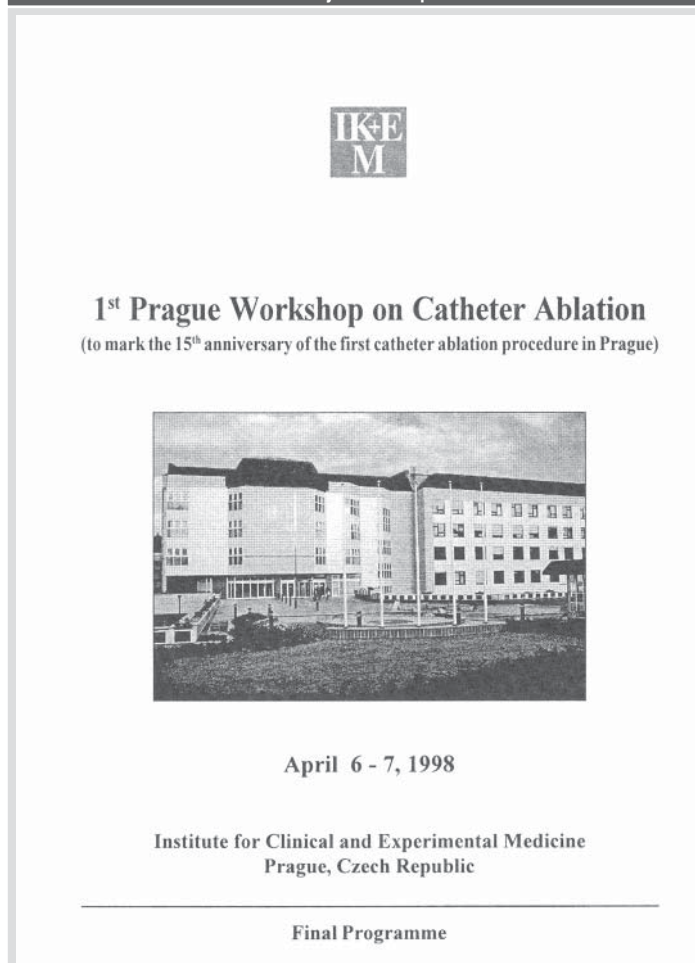
Klinika kardiologie IKEM Praha

Interv Akut Kardiol 2007; 6(4): 158–159

V letošním roce uplynulo již deset let od pořádání prvního ročníku pražského workshopu o katetrizačních ablacích, který proběhl ve dnech 6.–7. dubna 1998 v kongresovém centru IKEM s živými přenosy z elektrofyziologického sálu Kliniky kardiologie IKEM. Ta sídlila v tehdejší době v budově pavilonu B5 v areálu Thomayerovy nemocnice. Následující řádky mají za cíl přiblížit stručně desetiletou historii této vzdělávací akce, která se stala největší tohoto druhu v celé Evropě.

Abychom pochopili poslání Pražského workshopu, musíme se vrátit zpět do roku 1997. Tento rok se dá označit za určitý mezník v rozvoji arytologie v České republice. V tuto dobu totiž došlo k vybavení několika pracovišť, která měla zkušenosti s prováděním katetrizačních ablací novými registračními systémy, které umožnily mnohem kvalitnější zobrazení a analýzu intrakardiálních elektrogramů. Počty katetrizačních ablací se v tomto roce zvýšily téměř o 100 % proti předchozímu roku (z 275 na 501) a začala nová éra rozvoje této léčebné metody u nás. V té době jsme spolu s dr. Janem Bytešníkem, pionýrem katetrizačních ablací v České republice, začali diskutovat o tom, jak podpořit možnosti vzdělávání zájemců katetrizační ablaci a současně rozšířit povědomí o této léčebné metodě mezi širokou lékařskou veřejností i mezi pacienty. Vzhledem ke známé skutečnosti, že nejlépe se člověk učí nové metody, když je má možnost vidět na vlastní oči a v průběhu se má možnost ptát, jsme přišli s nápadem uspořádat „workshop“ s přímými přenosy z elektrofyziologického sálu. Uspořádání workshopu mělo vést i k medializaci dané metody prostřednictvím tiskové konference. S příslibem pomoci od přítele Edwarda Rowlanda z Londýna a tehdy nám neznámého Paola Della Belly z italského Milána, který nám byl doporučen od zástupců firmy Cordis (nynější Biosense Webster), zabývajících se výrobou ablačních katetrů, jsme připravili odborný program (obrázek 1). Ten zahrnoval několik přednášek a 3 přenosy z katetrizační ablaci. Akce byla uspořádána za přispění nadačního fondu „Moderní léčba arytmií“ s hlavním sponzorským příspěvkem od firmy Cordis. Účastníci neplatili žádný registrační poplatek. Přesto, že šlo o první akci tohoto druhu, podařilo se nám přilákat pozornost 31 kolegů z okolních zemí a workshop tak dostal od počátku mezinárodní charakter. Celkový počet účastníků dosáhl 93. Hned první případ, katetrizační ablaci pravostranné posteriorní přídavné dráhy u mladé nemocné se syndromem preexcitace, dokumentoval názorně, jak zálučné mohou přídavné dráhy být. Po několikahodinovém výkonu, kdy dr. Rowland ukázal celé spektrum mapovacích strategií, se nepodařilo dráhu ovlivnit. V pozdějších letech jsme potvrdili, že důvodem byl její epikardiální průběh a nemožnost odstranění tehdejšími technologiemi. Druhý případ nemocné s mnohaletou anamnézou fokální síníové tachykardie z levé síně vyřešil dr. Rowland bravurně z transseptálního přístupu. Na třetím případě demonstroval dr. Della Bella úspěšně ablaci komorové tachykardie po infarktu myokardu. První workshop tedy splnil nad očekávání naše původní myšlenky a úspěšný průběh v nás posílil přesvědčení, že jsme na správné cestě. Naše pocity charakterizoval

Obrázek 1. Pozvánka na 1. Pražský workshop

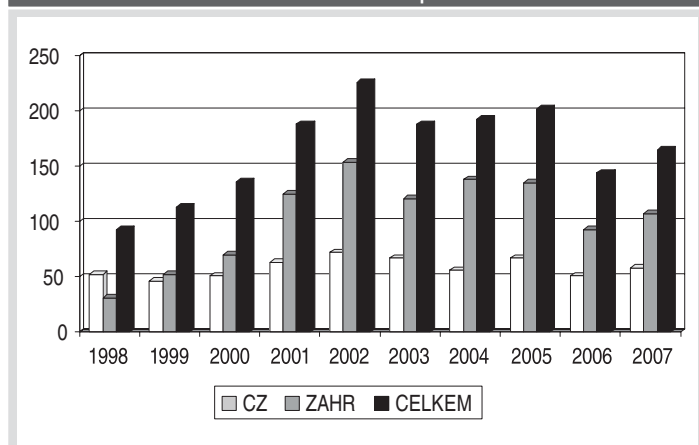
poeticky dr. Martin Fiala (tč. vedoucí arytolog v nemocnici v Třinci Podlesí, tehdy mladý lékař I. interní kliniky v Olomouci) ve svém příspěvku o prvním workshopu v Cor et Vasa následovně (Cor et Vasa 1998; 4: K156). „Arytmologie v naší zemi si zasluhuje propagaci tohoto druhu. Není už abstraktním a okrajovým přívěskem kardiologie ze sedmdesátých a počátku osmdesátých let. Z výsledků na poli nefarmakologické léčby srdečních arytmií v posledním desetiletí je nad slunce jasné, jaké revoluční změny tento obor kardiologie prodělal a jakého postavení dosáhl. Spolu s kolegy, kteří jsme propadli kouzlu katetrových ablací, prožíváme opakovaně spolu s pacienty pocit ulehčení v okamžicích mizejících preexcitací a ukončených tachykardií. Míváme i pocit mírného zadostiučinění, když pozorujeme hranice, na nichž klopýtá léčba antiarytmiky. Pociťujeme jej i proto, že katetrové ablaci nám umožnily lépe pochopit mechanismy arytmií

prof. MUDr. Josef Kautzner, CSc., FESC

Klinika kardiologie, IKEM Praha

e-mail: josef.kautzner@medicon.cz

Obrázek 2. Návštěvnost Pražského workshopu v letech 1998–2007

a pronikat tak do sfér, které jsou nepřístupné interpretaci z klasických povrchových elektrokardiografických svodů. Okamžiky, v nichž úspěšná katetrová ablace stvrzuje pravdivost myšlenkové analýzy i syntézy a prostorové představivosti o složitých elektrických dějích v srdci, změnily jednou provždy klinickou elektrofyziologii z neplodného „šamanství“ v jednu z nejúčinnějších a nejměřitelnějších terapeutických metod v medicíně vůbec.“

V rámci workshopu se nám podařilo uspořádat tiskovou konferenci a o katetrizačních ablacích se začalo hovořit v denním tisku a poprvé se toto téma dostalo i do televizního pořadu televize Prima „Prima jízda“.

Druhý ročník workshopu v roce 1999 proběhl již za účasti 5 hostů, kteří předváděli různé přístupy ke katetrizační ablací flutteru síní, síníové tachykardie a komorové tachykardie. Pierre Jais z pracoviště v Bordeaux, které zahájilo éru ablací fibrilace síní, předvedl poprvé na širším fóru úspěšnou katetrizační ablací fokálně spouštěné fibrilace síní. Tento ročník přilákal již 113 účastníků, z toho 52 ze zahraničí. Skutečnost, že počet zahraničních účastníků převýšil počet lékařů z České republiky, nás podpořila v myšlence podporovat mezinárodní vzdělávání a spolupráci v oboru arytmologie, zejména v zemích Střední a Východní Evropy. Během dalších několika ročníků si Pražský workshop vybudoval pověst uznávané mezinárodní akce a jeho návštěvnost se začala pohybovat na horní hranici kapacity kongresového sálu IKEM (obrázek 2). Rekordní návštěvnosti bylo dosaženo v roce 2002, kdy se zúčastnilo 226 odborníků a z toho plných 154 ze zahraničí. Na tom má zásluhu i celá řada sponzorů, kteří podporují spolu s nadačním fondem „Moderní léčba arytmií“ tradičně tuto akci. Mezi největší patří Biosense-Webster, Cardion, Hansen Siemens, Medtronic Czechia a poslední dva roky Hansen Medical. Během jednotlivých ročníků workshopů jsme měli možnost pracovat vedle mnoha špičkových odborníků z celého světa. Příkladem může být kromě již zmíněných Carlo Pappone z Milána, Francisco Cosio z Madridu, Hans Kottkamp a Gerhard Hindricks z Lipska, Anders K Pedersen z Aarhusu, William Stevenson z Bostonu, David Wilber z Maywoodu, David J Callans z Filadelfie, Vivek Reddy z Bostonu a další. Postupně jsme měli možnost v průběhu workshopů demonstrovat nové mapovací systémy pro trojrozměrné mapování arytmií jako je systém elektroanatomického mapování (CARTO) nebo systém tzv. bezkontaktního mapování (Ensite) nebo systém NavX. V roce 2003 jsme jako jedni z prvních v Evropě předvedli ukázkou použití intrakardiální echokardiografie. V roce 2005 demonstroval dr. Della Bella popr-

vé na veřejnosti nový software firmy Biosense Webster, který dovolil integraci 3D CT obrazu angiografie levé síně a plicních žil s aktuálně vznikající mapou levé síně pomocí elektroanatomického mapování (CARTO-Merge). V roce 2006 byl poprvé veřejnosti demonstrován v průběhu workshopu systém robotické navigace katétru (Sensei firmy Hansen Medical). Spolu s Andreou Natale a Walidem Salibou z Cleveland Clinic jsme tehdy ukázali úspěšnou katetrizační ablací fibrilace síní „na dálku“. Letošní, jubilejní ročník, byl věnován katetrizační ablací fibrilace síní a byly demonstrovány různé strategie výkonu. Vzhledem k tomu, že existuje stále řada arytologů s menšími zkušenostmi, kteří rádi ocení ukázky běžných typů ablace, plánujeme pro příští rok kromě ukávek komplexních výkonů i opakování klasických přístupů.

Jak se mezitím změnila situace v České republice od doby prvního Pražského workshopu? Během uplynulých 10 let došlo v první řadě ke zvýšení počtu center, která se věnují katetrizační ablací. Současný počet dosahuje 16, z toho 2 centra se věnují pediatrické problematice. Katetrizační ablace složitých arytmií u dětí jsou prováděny na Klinice kardiologie IKEM. Počet výkonů se zvýšil z 501 v roce 1997 na 2769 v roce 2006. Jsou používány běžné nejmodernější technologie mapování, 3 centra používají intrakardiální echokardiografii a 2 centra zkoušejí robotickou navigaci. Všechna centra provádějí konvenční ablace běžných druhů arytmií jako je flutter síní, AV nodální reentry nebo fokální arytmie. V největších centrech je prováděno celé spektrum ablací od zmíněných běžných po nejsložitější výkony jako katetrizační ablace arytmií po korekci vrozených srdečních vad, ablace fibrilace síní (včetně ablace chronických forem arytmií), katetrizační ablace komorových tachykardií, včetně výkonu z epikardiálního přístupu. Největšího rozmachu dožila v posledních několika letech katetrizační ablace fibrilace síní. V roce 2006 bylo provedeno v 9 centrech celkem 423 výkonů. V letošním roce se očekává další nárůst tohoto typu ablace, který byl v době začátků Pražských workshopů zcela v plenkách. Pracovní skupina pro arytmiie a kardiostimulaci se během posledního desetiletí stala jednou z neaktivnějších skupin České kardiologické společnosti. Přednášky s arytmiologickou tematikou patří mezi nejnavštěvovanější přednášky na sjezdech této společnosti a řada našich arytologů se aktivně účastní zahraničních sjezdů a kongresů.

Určitým oceněním uvedeného vývoje v České republice bylo rozhodnutí vedení nově vytvořené Evropské asociace pro srdeční rytmus (EHRA) uspořádat svůj první oficiální kongres Europace 2005 v Praze. Praha přivítala okolo 3500 účastníků z celého světa, což byl rekord v historii kongresů Europace. Několik našich arytologů předsedalo různé sekce nebo předneslo vyzvanou přednášku. Zpestřením programu byly 2 přenosy z katetrizačních sálů Kliniky kardiologie IKEM a z kardiologického oddělení Nemocnice Na Homolce v Praze. Při těchto přenosech byla mimo jiné využita mnohaletá zkušenost s organizováním přímých přenosů z Pražských workshopů. V letošním březnu se stala Praha také místem světového summitu o léčbě fibrilace síní, pořádaného firmou Biosense Webster. U příležitosti této akce byla uspořádána tisková konference a série televizních a rozhlasových pořadů nebo vstupů věnovaných léčbě arytmií, zejména fibrilace síní.

V neposlední řadě přispěly Pražské workshopy k posílení mezinárodních kontaktů, zejména v středoevropském regionu. Výsledkem jsou silící snahy o uspořádání středoevropského sjezdu arytologů. Blízká budoucnost ukáže, zda se tato představa naplní.